

RAN - 2008060104040001

RAN-2008060104040001**M.Com. II (Sem. IV) Examination October - 2023****Financial and Management A/C-X****સૂચના : / Instructions**

(1)

નીચે દર્શાવેલ નિશાનીવાળી વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fill up strictly the details of signs on your answer book

Name of the Examination:

M.Com. II (Sem. IV)

Name of the Subject :

Financial and Management A/C-X

Subject Code No.: 2008060104040001

Seat No.:

Student's Signature

(2) જમણી બાજુના અંક પ્રશ્નના પુરા ગુણ દર્શાવે છે.

પ્ર-1. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો.**(10)**

- (1) એક કંપની એ રૂ. 25 લાખનું યંત્ર ખરીદ્યું છે. જેના પર તે બેંક ને વાર્ષિક 12% લેખે વ્યાજ ચુકવે છે. અને તેના પર વર્ષે રૂ. 250000 નો ઘસારો ગણે છે. કંપની અ અને બ એમ બે વસ્તુ બનાવે છે. જે દરેકની ચલિત પડતર અનુક્રમે 100 અને 50 છે અને વેચાણ કિંમત 200 અને 70 છે બંનેનું ઉત્પાદન અને વેચાણ અનુક્રમે 10000 અને 20000 એકમોનું છે. અન્ય સ્થિર ખર્ચા વાર્ષિક રૂ. 200000 છે સંચાલકો બ નું ઉત્પાદન બંધ કરવાનું વિચારે છે કારણકે તેમાં ખોટ થાય છે. તમે સંચાલકોને યોગ્ય સલાહ આપો.
- (2) એક ખાણ કંપનીની સોનાની અનામતો ઘટી રહી છે, અને તેમાંથી સોનાનો ક્રમશઃ ઓછો થતો જથ્થો કાઢવાનો ખર્ચ પણ વધી રહ્યો છે. તેનેપરિણામે કંપની કમાણી અને ડિવિડન્ડ પણ વાર્ષિક 12% ના દરે ઘટી રહ્યાં છે. જો પાછલા વર્ષનું ડિવિડન્ડ રૂ. 16 હોય અને વળતર નો જરૂરી દર 20% હોય તો કંપનીના ઈક્વિટી શેરની ચાલુ કિંમત કેટલી હશે?

પ્ર-2.

નીચે આપેલી વિગતોને આધારે સૌથી વધુ નફાકારક ઉત્પાદન મિશ્રણ શોધો અને તેની નફાકારકતા દર્શાવતું પત્રક તૈયાર કરો.

(14)

વિગતો	વસ્તુ 'અ'	વસ્તુ 'બ'	વસ્તુ 'ક'
ઉત્પાદન તથા વેચાણના અંદાજિત એકમો	5,000	8,000	3,000
એકમદીઠ વેચાણ કિંમત	રૂ. 200	રૂ. 180	રૂ. 160
એકમદીઠ જરૂરિયાત:			
પ્રત્યક્ષ માલસામાન	5 કિલો	3 કિલો	4 કિલો
પ્રત્યક્ષ વેતન	5 કલાક	4 કલાક	3 કલાક
ચલિત પરોક્ષ ખર્ચા (રૂ.)	રૂ. 24	રૂ. 30	રૂ. 20
સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચા (રૂ.)	રૂ. 28	રૂ. 28	રૂ. 28
પ્રત્યક્ષ માલસામાનનો કિલોદીઠ ભાવ (રૂ.)	Rs. 16	Rs. 16	Rs. 16
પ્રત્યક્ષ વેતન કલાક દર (રૂ.)	Rs. 8	Rs. 8	Rs. 8
વેચાણના શક્ય મહત્તમ એકમો	6,000	10,000	4,000

વેચાણ પર કમિશન વેચાણના 10% છે.

ત્રણે વસ્તુઓના ઉત્પાદન માટે એક જ સરખો પ્રત્યક્ષ માલસામાન, એક સરખાં યંત્રો અને સમાન કક્ષાના કામદારો ઉપયોગમાં લેવાયા છે.

બજેટ સમયગાળા માટે કાચા માલસામાનનો પુરવઠો જે આયાત કરવામાં આવે છે તે 61,000 કિલોગ્રામથી મર્યાદિત છે.

ઉપરની પરિસ્થિતિમાં ધારો કે વધારાનો 10,000 કિલોગ્રામ કાચો માલસામાન ઉત્પાદન માટે પૂરો પાડવામાં આવે તો શું કંપનીએ વધારાનું ઉત્પાદન કરવું જોઈએ કે જે વધારાના સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચા રૂ. 8,000 અને કલાકદીઠ વેતન દર તથા ચલિત પરોક્ષ ખર્ચામાં 30% ના વધારામાં પરિણમવાનું હોય?

અથવા

પ્ર-2.

વસ્તુ A, B અને C નું ઉત્પાદન કરતાં હેમા લિમિટેડના બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ કંપનીના

ઉત્પાદનમિશ્રણ માટે સલાહ માંગે છે. તમારે મહત્તમ નફાકારક વસ્તુના મિશ્રણ બનાવવા તથા

વેચાણ સંબંધી પત્રક તૈયાર કરવાનું છે પત્રકે દર્શાવવાનું છે કે:

(14)

- (1) ચાલુ અંદાજપત્રીય ઉત્પાદન ઉપર અપેક્ષિત નફો
- (2) જો મહત્તમ નફાકારક મિશ્રણનું ઉત્પાદન કરવામાં આવે તો અપેક્ષિત મળવાપાત્ર નફો. નીચેની માહિતી તમારા માટે ઉપલબ્ધ છે

(1) એકમદીઠ પ્રમાણપડતરની વિગતો:

	વસ્તુ A	વસ્તુ B	વસ્તુ C
પ્રત્યક્ષ માલસામાન	36 રૂ.	105 રૂ.	75 રૂ.
ચલિત પરોક્ષ ખર્ચા	12 રૂ.	9 રૂ.	15 રૂ.

પ્રત્યક્ષ મજૂરી

ડિપાર્ટમેન્ટ	કલાકદીઠ દર (રૂ.)	કલાકો	કલાકો	કલાકો
1	1.80	30	20	35
2	2.25	10	12	20
3	2.10	20	10	30

(2) ચાલુ અંદાજપત્રની વિગતો:

	વસ્તુ A	વસ્તુ B	વસ્તુ C
વર્ષ દરમ્યાન ઉત્પાદન (એકમોમાં)	45,000	30,000	36,000
એકમદીઠ વેચાણ કિંમત (રૂ.)	240	270	300
વાર્ષિક સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચા રૂ. 18,71,500			
વર્ષ 2022 માં વધુમાં વધુ વેચાણનો સેલ્સ ડિસ્કન્ટનો અંદાજ (એકમોમાં)	54,000	36,000	45,000

ડિપાર્ટમેન્ટ - 2 ના જેવા જરૂરી મજૂરોનો પુરવઠો મર્યાદિત છે અને હાલની સપાટી કરતાં વધારે માનવશક્તિ આ ડિપાર્ટમેન્ટમાં વધારવી શક્ય નથી.

પ્ર-3

રુદ્રા કંપની લિમિટેડનું તા. 31 મી માર્ચ, 2022ના રોજનું મૂડી માળખું નીચે મુજબ છે. (14)

વિગત	રૂ.
ઈક્વિટી શેરમૂડી (1000 લાખ ઈક્વિટી શેર રૂ. 10 નો)	100 કરોડ
અનામત	20 કરોડ
14% ડિબેન્યર (દરેક રૂ. 100નો)	30 કરોડ

તા. 31મી માર્ચ, 2022ના રોજ પૂરા થતાં વર્ષ માટે કંપનીએ 20% ડિવિડન્ડ વહેંચ્યું હતું. બજારમાં કંપનીનું ભાવિ સારું હોવાથી તેના ડિવિડન્ડમાં દર વર્ષે 5% વૃદ્ધિ થવાની છે. શેરબજારમાં ઈક્વિટી શેરનો ભાવ શેરદીઠ રૂ. 80 ચાલે છે, કંપનીને આવકવેરાનો દર 50% લાગુ પડે છે.

તમો ગણતરી કરો:

- મૂડીની ભારિત સરેરાશ પડતર
- કંપની 16% વ્યાજની લાંબાગાળાની લોન દ્વારા રૂ. 50 કરોડ ઊભા કરવાની યોજના બનાવે અને જો તેમ થાય તો બજારમાં ઈક્વિટી શેરની અપેક્ષિત બજાર કિંમત ઘટીને રૂ. 50 થઈ જાય તેમ છે. તો આ નવી દરખાસ્ત સાથેની કંપનીની નવી મૂડીની ભારિત સરેરાશ પડતર શોધો.

અથવા

- પ્ર-3 (A) એક નાના પાયા પરનો ઉત્પાદક 32,000 એકમોની ચાલુ ઉત્પાદિત ક્ષમતાએ એક વસ્તુનું ઉત્પાદન કરે છે જ્યારે તેના પ્લાન્ટની સામાન્ય ઉત્પાદન ક્ષમતા 48,000 એકમોની છે. ઉપજેલ રકમના 20% ના નફાના ગાળા સાથે કામ કરતાં તેણે તેનું અંદાજપત્ર નીચે મુજબ તૈયાર કર્યું છે: (08)

એકમો	32,000	48,000
વેચાણની ઉપજ	40,00,000	60,00,000
ચલિત પરોક્ષ ખર્ચા	8,00,000	12,00,000
અર્ધ ચલિત પરોક્ષ ખર્ચા	6,00,000	7,60,000
સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચા	8,40,000	8,40,000

તેને ચાલુ ઉત્પાદિત ક્ષમતાના 25% જેટલા જથ્થા માટે એક ઓર્ડર મળ્યો છે અને આ વધારાના ઉત્પાદન ઉપર પણ ચાલુ ઉત્પાદિત ક્ષમતાના ઉત્પાદનના વેચાણની ઉપજ ઉપરના નફાના ટકાવારીના દરે જ નફો મેળવવાની અપેક્ષા છે.

ઉત્પાદનના દરેક એકમ દીઠ પ્રાથમિક પડતર એક સરખી રહે છે એમ ધારી ઉપરોક્ત હેતુ સિધ્ધ કરવા લઘુત્તમ કિંમત કેટલી હોવી જોઈએ?

- (B) (1) ફોક્ષોન લિ. એ રૂ. 10 નો એક એવા 10% ના 2,00,000 રિડિમેબલ પ્રેફરન્સ શેર બહાર પાડ્યાં. આ શેરો 10 વર્ષના અંતે 10% ના પ્રીમિયમ પરત કરવાના છે. કંપનીએ નીચે મુજબ ખર્ચ કર્યો:- (06)
- (1) બાંહેધરી કમિશન $2\frac{1}{2}\%$
  - (2) દલાલી $\frac{1}{2}\%$
  - (3) છપામણી અને અન્ય ખર્ચા રૂ. 140,000
- પ્રેફરન્સ શેરની પડતર નક્કી કરો.
- (2) નીચેના આંકડાઓ સુઝલોન લિ. ના ચોપડામાંથી મેળવવામાં આવ્યા છે:
- 9% ના વૃદ્ધિદરે અપેક્ષિત ડિવિડન્ડનો દર રૂ. 12
- ઈક્વિટી શેરો બજાર કિંમત રૂ. 200
- વ્યક્તિગત આવકવેરાનો દર 30%
- નવા રોકાણ પર દલાલી 2 %
- જાળવી રાખેલ કમાણીની પડતરની ગણતરી કરો

- પ્ર-4 ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (12)

- (1) વૈકલ્પિક પડતર
- (2) મૂડી પડતરનું મહત્વ
- (3) કિંમત નીતિ પર અસર કરતા પરિબળો
- (4) રોકાણ વળતર અને જોખમ

ENGLISH VERSION

Instructions:

- (1) The figure to the right indicates the full marks of the question.

Q - 1   **Answer the following question.** **(10)**

- (1) A company has purchased a machine worth Rs. 25 lakh. On which it pays 12% annual interest to the bank. And a depreciation of Rs. 250000 per year is calculated on it. A company manufactures two items A and B. Each of which has a variable cost of 100 and 50 and a selling price of 200 and 70, both producing and selling 10,000 and 20,000 units respectively. Other fixed costs are Rs. 200000 per annum The managers are thinking of stopping the production of B as it cause losses. You give appropriate advice to managers
- (2) A mining Company's gold reserves are being depleted and its costs of recovering a declining quantity of gold are being risen each year. As a sequel to it, the company's earnings and dividends are declining at a rate of 12% per annum. If the previous year's dividend was Rs.16 and the required rate of return is 20% what would be the current price of the equity share of the company?

Q-2   From the following particulars, find the most profitable product mix and prepare a statement of the profitability of that product mix. **(14)**

Particulars	Product 'A'	Product 'B'	Product 'C'
Units budgeted to be produced and sold	5,000	8,000	3,000
Selling price per unit	Rs. 200	Rs. 180	Rs. 160
Requirement per unit			
Direct Materials	5 kg	3 kg	4kg
Direct labour	5 hrs	4 hrs	3 hrs
Variable overheads	Rs 24	Rs 30	Rs 20
Fixed overheads	Rs 28	Rs28	Rs28
Cost of Direct materials per kg.	Rs. 16	Rs. 16	Rs. 16
Direct Labour Hour Rate	Rs. 8	Rs. 8	Rs. 8
Maximum possible units of sales	6,000	10,000	4,000

The selling Commission is 10% on sales.

All three products are produced from the same direct material using the same type of machines and labour.

The supply of raw material which is imported is limited to 61,000 kg. for the budget period.

Assume, in the above situation, if an additional 10,000 kg of raw material is made available for production, should the company go in for further production if it will result in additional fixed overheads of Rs 8,000 and 30% increase in the rates per hour for labour and variable overheads?

OR

Q - 2

The board of directors of Hema Limited manufacturing three products A, B and C, have asked for advice on the production mixture of the company.

(14)

You are required to prepare a statement of the most profitable mixture of the products to be made and sold. The statement should show :

- (i) The profits expected on the current budgeted production and
- (ii) The profit which could be expected if the most profitable mixture was produced.

The following information is available to you

- (1) Data for standard cost per unit:

	Product A	Product B	Product C
Direct materials (Rs.)	36	105	75
Variable overheads (Rs.)	12	9	15
Direct labour :			

Department	Rate per Hour (Rs.)	Hours	Hours	Hours
1	1.80	30	20	35
2	2.25	10	12	20
3	2.10	20	10	30

- (2) Data from the current Budget:

	Product A	Product B	Product C
Production per year (units)	45,000	30,000	36,000
Selling price per unit (Rs.)	240	270	300
Fixed overheads per year Rs. 18,71,500			
Forecast by sales director of Maximum possible sales for the Year 2022 (in units)	54,000	36,000	45,000

However, the type of labour required by department 2 (two) is in short supply and it is not possible to increase the manpower of this department beyond its present level.

Q-3 The capital structure of Rudra Company Limited as on 31st March 2022 is as follows : **(14)**

Particulars	Rs.
Equity capital (1000 lakhs equity shares Rs.10 each)	100 crores
Reserves	20 crores
14% debentures of 100 each	30 crores

For the year ended 31-3-2022 the company has paid an equity dividend of 20%. As the company is a market leader with a good future, the dividend is likely to grow by 5% every year. The equity shares are now traded at Rs. 80 per share on the stock exchange. The income tax rate applicable to the company is 50%.

Do you calculate,

- (i) The current weighted cost of capital
- (ii) The company has plans to raise a further Rs. 50 crores by way of a long-term loan at 16% interest, when this takes place the market value of the equity shares is expected to fall to Rs. 50 per share. What will be the new weighted average cost of capital of the company?

OR

Q-3 (A) A small-scale manufacturer produces an article at the operated capacity of 32,000 units while the normal capacity of this plant is 48,000 units. Working at a profit margin of 20% on sales realization he has formulated his budget as under: **(08)**

Units	32,000	48,000
Sales Realization	40,00,000	60,00,000
Variable overheads	8,00,000	12,00,000
Semi-variable overheads	6,00,000	7,60,000
Fixed overheads	8,40,000	8,40,000

He gets an order, for a quantity equivalent to 25% of the operated capacity and even on this additional production profit margin is desired at the same percentage on sales Realization as for production to operated capacity.

Assuming prime cost is constant per unit of production, what should be the minimum price to realise this objective?

- (B) (1) Foxconn Ltd issued 10%, 2,00,000 Redeemable preference shares of Rs 10 each. These shares are to be redeemed at a premium of 10% at the end of 10 years. (06)

The company incurred the following expenses:-

- (i) Underwriting commission $2\frac{1}{2}\%$
- (ii) Brokerage $\frac{1}{2}\%$
- (iii) Printing and other expenses Rs. 1,40,000

Determine the cost of preference Shares.

- (2) Following figures have been taken from the books of Suzlon Ltd:

Expected rate of dividend at the growth rate of 9%	Rs. 12
The market value of Equity share	Rs. 200
Personal Income tax rate	30%
Brokerage on new investments	2%

Calculate the cost of retained earnings.

Q-4 Short note. (Any Two) (12)

- (1) Opportunity cost
- (2) Importance of cost of capital
- (3) Affected factors on pricing policy
- (4) Investment return and risk

_____